

HERMAN

DŽEREMAJA

PRVI TOM (EPIZODE 1-3)

Čarobna
knjiga

Biblioteka
OLOVKA, TUŠ I PERO
Br. 11

Urednik Borislav Pantić

Naslov originala
JEREMIAH
Hermann

Copyright © Strip Art Features, 2013, www.safcomics.com
All rights reserved for all countries.

Copyright © 2013 za srpsko izdanje Čarobna knjiga

Preveo s francuskog:
Vladimir D. Janković

SADRŽAJ

Kako je nastalo remek-delo..... 3. strana
NOĆ GRABLJIVICA..... 11. strana
USTA PUNA PESKA 59. strana
DIVLJI NASLEDNICI..... 105. strana

ISBN 978-86-7702-320-1

Čarobna knjiga, Beograd 2013.

Izdavač:
Čarobna knjiga, Beograd

Za izdavača:
Borislav Pantić

Plasman:
021/439697

Lektura:
Nevena Bojičić

Korektura:
Sonja Pejović
Borislav Pantić

*Prelom i priprema
za štampu:*
Miodrag Nikolić Mičko

Štampa:
Rotografika, Subotica

CIP - Каталогизacija u publikaciji
Народна библиотека Србије, Београд
741.5

ХЕРМАН, 1938-
Jeremiah. Tom 1 / Hermann ; preveo s francuskog Vladimir D. Janković.
- Beograd : Čarobna knjiga, 2013 (Subotica : Rotografika). - 152 str. : ilustr. ;
31 cm. - (Biblioteka Olovka, tuš i pero ; br. 10)
Prevod dela: Jeremiah. Vol 1. / by Hermann. -
ISBN 978-86-7702-320-1
COBISS.SR-ID 203030540

Nijedan deo ove publikacije, kao ni publikacija u celini, ne sme se reprodukovati, umnožavati, preštamovati niti u bilo kojoj drugoj formi i bilo kojim drugim sredstvom prenositi ili distribuirati bez odobrenja izdavača. Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač prema odredbama Zakona o autorskim pravima.

DŽEREMAJA

Kako je nastalo remek-delo

NON ! INUTILE P'INSISTER.
IL N'Y A PERSONNES DE RIEN
COTE DROITE. ~~DE RIEN~~
COTE GAUCHE.

T'OFFRE PAS, MAIS
PAR CONTRE, BEYANT
COTE GAUCHE... Y A
PLUS TON POUCE...
DEPUIS QUELQUE SECONDE.

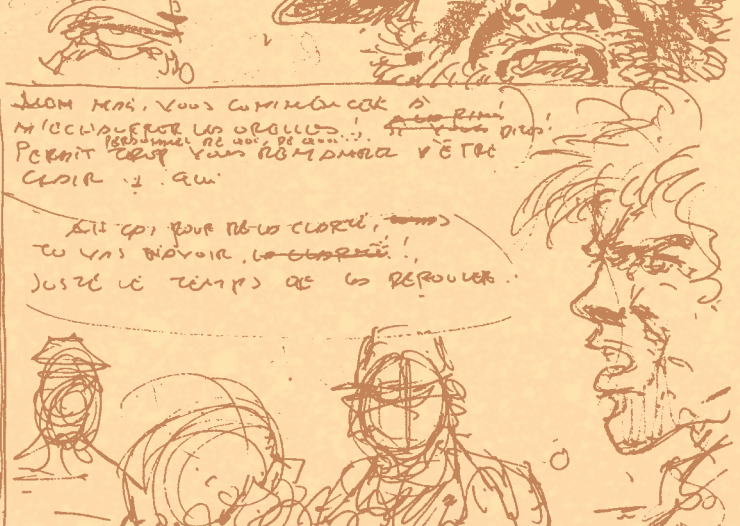
VOUS VOUS !
NE BOUGER PAS !
QU'EST-CE QUI
VAUS FICHEA PAR
LA !

NE VOUS M'EFFRONGEZ PAS, HORRIBLE. NON VOUS NE
DEVEZ PAS VOUS ENFONCER DANS LES CHERRETTES UN MOMENT
POUR PASSER LA NUIT ET MANGER UN POU... MAI
VOUS NE VOUS ENFONCER PAS DE LA PERNE ?

TE ENFONCES EN
ROU... SI C'EST PAS
T'OFFRE ?

OH EN A PINCES QUI ONT
SERVI UNE HISTOIRE
QUI ETAIT PLUS
ORIGINAL... LE
SURTOUT DU POUCE
BAISSE.

MAI NON, VOUS COMMENCEZ A
M'OFFENSER UN PEU...
PERMETTEZ-VOUS DE VOUS ENFONCER
DANS LA PERNE ?

ET EN PLUS, VOUS NE VOUS ENFONCER
PAS DANS LA PERNE, LA PERNE !
JUSTE LE TEMPS DE LA PERNE.

Ove Hermanove fotografije snimio je njegov prijatelj i izdavač Ervin Rustemagić 1976. godine, kada je Herman tek počeo ozbiljno da razmišlja o radu na autorskom ciklusu stripova koji će kasnije prerasti u *Džeremaju*.

„Osećao sam jaku potrebu da stvorim nešto što će biti samo moje!“

Herman Ipen, rođen u Belgiji 1938. godine, nesporno je jedan od najboljih i najuticajnijih umetnika evropskog avanturističkog stripa. Među brojnim vrhunskim ostvarenjima nastalim u toku njegove izrazito uspešne i plodne karijere, ističu se bestseleri *Bernard Prins* i *Komanča* (koje je stvarao u saradnji s piscem Gregom), kao i ciklus stripova čija je fabula smeštena u srednji vek, *Tornjevi Boa-Morija*, dela koja su ostavila neizbrisiv trag u istoriji evropskog stripa.

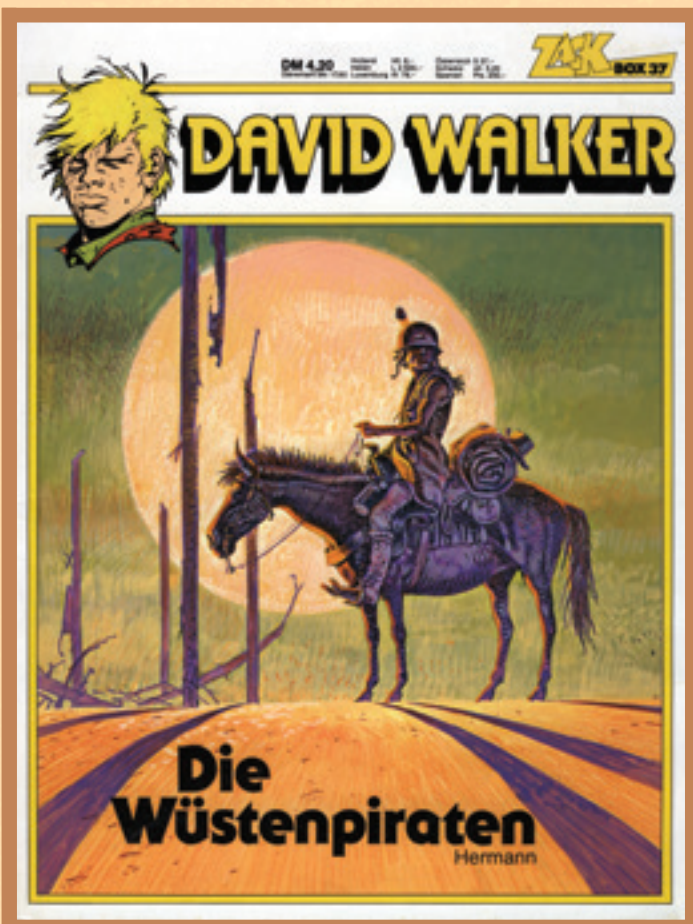
Godine 1978, Herman je svoje ideje i pripovedački dar pretočio u novi serijal, pod naslovom *Džeremaja*. Do tog trenutka, punih dvanaest godina, radio je isključivo kao crtač. Da bi sebi oslobodio što više vremena za *Džeremaju*, morao je da prestane sa radom na stripu *Bernard Prins*, na kojem je, kao crtač, sa piscem Gregom saradivao još od 1966. godine.

U toku uspešne saradnje sa Gregom, koja je potrajala duže od jedne decenije, mnogo toga se izmenilo i u njihovom ličnom odnosu. I tako je, sredinom sedamdesetih, Herman počeo da razmišlja o mogućnosti da sam počne i da piše. Iako ga je Greg uvek podržavao kao kolegu i saradnika, Hermana nikako nije napuštala želja da stvori nešto što će biti samo njegovo.

Kasnije se prisećao tih dana: „U vreme, osećao sam jaku potrebu da stvorim nešto što će biti samo moje, a sve ne bih li ubedio sebe da, pored crtanja,

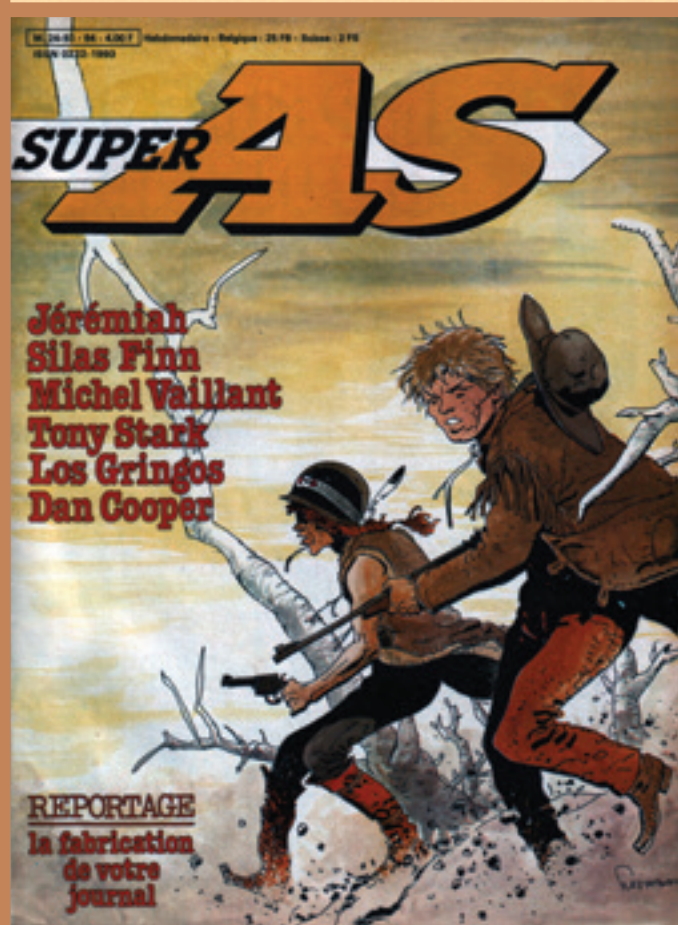
Herman

Strip *Usta puna peska* objavljen je 1979. godine kao prvi album izdat u Nemačkoj u ovoj seriji.

Korice broja 64 časopisa *Super AS*. Prvo izdanje ovog francuskog magazina na kioscima se pojavilo februara 1979.

umem i da pišem. Sem toga, bio sam već pomalo umoran od rada na Gregovim tekstovima, prvenstveno stoga što je on počeo da gubi motivaciju. U to vreme, Greg je postao velika zvezda, tražili su ga sa svih strana, i radio je mnogo više nego što je realno mogao da postigne.“

U poslednjem albumu iz ciklusa *Komanča*, Herman je pribegao svom specifičnom smislu za humor u nastojanju da pokaže koliko je umoran od rada na Gregovim tekstovima. Na njegovim crtežima tada se našlo mesta i za predmete kojih nije bilo na Divljem zapadu XIX veka, kao što su, na primer, telefon ili zaštitni znak *Tojote*.

Po svemu sudeći, bio je to zapravo najbolji mogući trenutak da Herman započne rad na novom serijalu, budući da je nemački nedeljni strip magazin *Zak* tih dana vapio za svežim materijalom. *Zak* je počeo da izlazi 1972. godine, i u prvom izdanju, obnarodovanom u 450.000 primeraka, našlo se, pored ostalog, i mesta za Hermanov i Gregov strip *Bernard Prins*, koji je za potrebe nemačkog tržišta preimenovan u *Endi Morgan*. A kako je Herman bio jedan od omiljenih crtača urednika tog magazina, Đidića Spine, i ne treba da čudi što je *Džeremaja* prvi put osvanuo – nedugo pošto je stvoren – u izdanju *Zaka* od 21. septembra 1978. godine. I ovaj strip je, inače, samo za nemačko izdanje dobio drugačiji naslov – *Dejvid Voker*. Godinama kasnije, kad je agencija SAF sa kućom *Karlsen Verlag* sklopila ugovor za ponovno

Sedamdesetih godina XX veka, interneta još nije bilo ni na vidiku. Budući da je *Zak* bio tako moćan, uredništvo časopisa procenilo je da bi trebalo da objavljuje neku vrstu promotivnog materijala, i tako su došli na zamisao da štampaju bilten. Prva vest o Hermanovom novom stripu pojavila se upravo u tom biltenu.

štampanje ovog serijala u Nemačkoj, i to počev od prvog nastavka, strip je objavljen kao *Džeremaja*.

Koral Verlag, izdavač *Zaka* (ova kompanija je, inače, u vlasništvu konglomerata *Aksel Springer AG*, sa sedištem u Hamburgu), postigla je tako veliki uspeh sa ovim magazinom da se njegovo objavljivanje i na francuskom i na flamanskom jeziku jednostavno nije moglo izbeći. U Francuskoj je ovaj

strip nedeljnik nazvan *Super AS*, dok je flamanska verzija ponela naslov u maniru zvučnog efekta: *WHAM!*

Potom su i oba ova časopisa počela da objavljuju *Džeremaju*, s tim što je prva priča izašla 1979. godine.

Negde u to vreme, Ervin Rustemagić, koji se upravo vratio sa odsluženja vojnog roka, obavljao je završne pripreme za ponovno pokretanje časopisa *Strip Art*, koji je ranije sa uspehom objavljivao u Sarajevu. Stara izdanja bila su distribuirana po celoj teritoriji bivše Jugoslavije u periodu od 1971. do 1974. godine. Kada je u julu 1979. izašao drugi broj *Strip Arta* u novom ruhu, na sto stranica, čitaoci su imali prilike da pročitaju celu prvu epizodu *Džeremaje*. Naredna kompletna epizoda pojavila se u osmom broju *Strip Arta*, januara 1980, da bi u martu iste godine, u 10. broju ovog časopisa, svetlost dana ugledala i treća epizoda.

U narednih šest godina, *Strip Art* je bio jedan od retkih časopisa u Evropi koji su redovno objavljivali nove epizode *Džeremaje*, budući da su *Zak*, *Super AS* i *WHAM!* u međuvremenu prestali da izlaze zbog sve slabijeg interesovanja publike za strip magazine. Takvu situaciju proizveli su, istina nenamerno, sami izdavači, zato što su na tržište izbacivali *albume* (evropski izraz za *grafičke romane*) nedugo posle objavljivanja iste epizode u časopisu, ugrožavajući tako svoja sopstvena periodična izdanja.

Magazini iz ranih sedamdesetih, kao što su *Tintin*, *Spiru*, *Pilot*, *Epo* i mnogi drugi, po pravilu su stripove objavljivali čim bi ovi izašli iz umetničkih radionica raznih crtača, privlačeći na taj način čitaoce koji su pratili radove tih autora i jedva čekali da vide čime se njihovi miljenici trenutno bave. A onda bi, u većini slučajeva, u roku od dve godine po objavljivanju epizode u časopisu, na tržište stigao i album, koji bi fanovi kupili kao kolekcionarsko izdanje. Nije mnogo vremena prošlo, a strip magazini nisu više izdavačkim kućama donosili zaradu kao nekad, jer su izdavači jedva izlazili na kraj sa samim troškovima štampe, ponajpre zbog visokih honorara isplaćivanih crtačima i piscima. Tada su izdavači i uvideli da su im albumi, u stvari, jedini izvor prihoda, pa su počeli da skraćuju period između premijernog objavljivanja stripa u magazinu i datuma izlaska albuma iz štampe. Pojedini izdavači počeli su, štaviše, albume da lansiraju već neki mesec posle štampanja iste te epizode u časopisu, dok su neki, čak, album puštali u prodaju istovremeno sa izlaskom poslednjeg nastavka iste priče na stranicama magazina.

Tako su, dakle, izdavači sami odvratili čitaoce od kupovine časopisa. Jer, ako redovno pratite dva ili tri junaka u nekom magazinu – od osam do dvanaest različitih stripova, koliko u jednom izdanju časopisa obično izađe – zašto biste kupovali taj magazin jednom nedeljno ili jednom mesečno, kad znate da će albumi sa stripovima koje volite izaći ubrzo posle premijernog objavljivanja u časopisu? I tako, budući da su sad morali da čekaju samo nekoliko nedelja (ili, u nekim slučajevima, svega nekoliko dana) da bi kupili album, obožavaoci više nisu ni marili za magazine. Možemo sad slobodno da kažemo da je izdavačka pohlepa, ili racionalna poslovna politika – kako vam drago – bila glavni razlog gašenja mnogih strip magazina u Evropi.

Kuća *Harko magazins* iz Amsterdama izdavala je časopis *WHAM!*

Kompletna epizoda *Noći grabljivica* objavljena je na 46 strana, u boji, u drugom broju *Strip Arta*.

Herman, Andre Franken (tvorac stripova *Gaša* i *Marsupilami*) i Ervin Rustemagić u Briselu 1979.

S druge strane, budući da je uloga magazina bila nezanemarljiva u promovisanju ovih albuma, i prodaja albuma počela je s vremenom rapidno da opada. To, međutim, nije bio i jedini razlog za slabu prodaju. I hiperprodukciju strip albuma, koje tržište više, jednostavno, nije moglo da proguta, kao i pojedine druge činioce – pojavu novih medija, recimo – takođe bi trebalo uzeti u obzir.

U dužem periodu, Ervinov *SAF (Strip Art Features)* uspeo je da proda *Džeremaju* mnogim izdavačima širom sveta, tako da je ovaj serijal objavljen na ukupno 24 jezika. Pored onih glavnih, kao što su engleski, nemački, španski, portugalski i italijanski, *Džeremaja* je preveden i na poljski, češki, slovenački, baskijski, srpskohrvatski i druge jezike.

Pošto je *Fantagrafiks* prva dva albuma objavio u SAD 1982/83. pod naslovom *Preživeli*, a kompanija *Katalan komjunikeyšns* štampala album br. 13 (*Pun pogodak*) 1990. godine, kuća *Advenčer komiks* je u toku 1991. u prodaju pustila serijal od šest izdanja, u crno-beloj tehnici, sa prve tri epizode *Džeremaje*.

HERMAN

Herman Ipen, belgijski autor stripova, rođen je 17. jula 1938. u selu Beverku pored Liježa. Detinjstvo mu je prošlo u ratu, a njegovu mladost je obeležila želja da što pre nauči neki zanat i da se osamostali. Obučio se za stolara, ali ga taj posao nije nimalo zanimao, i njegova dalja profesionalna orijentacija sve više će se okretati umetnosti. Završio je školu arhitekture i nekoliko godina se bavio dizajnom i dekoracijom enterijera.

Kao strip-crtač, debitovao je 1964. u magazinu *Spiru*. Tada već afirmisani strip-autor Greg primetio je njegov talenat i ponudio mu da radi u njegovom studiju. Godine 1966, počeo je da ilustruje strip *Bernard Prins*, za koji je scenario pisao Greg, a periodično ga objavljivao *Tintin*. Godine 1969, takođe u saradnji s Gregom, počinje serijal *Komanča*. Sa ova dva serijala, Herman postaje poznato ime među ljubiteljima stripa u Evropi.

Ipak, najzreliji period njegovog rada počinje 1977, kada stvara svoj prvi kompletan strip, postapokaliptičnog *Džeremaju*. U tom delu, pokazuje se kao veoma nadaren scenarista, a njegov likovni izraz postaje još ubedljiviji. Godine 1983, započeo je nov serijal, *Tornjeve Boa-Morija*, čija je radnja smeštena u srednji vek. I u tom veoma uspelom delu nastupio je kao kompletan stvaralac. Autor je i mnogih samostalnih grafičkih novela, a od 1995. sve više saraduje sa svojim sinom Ivom Ipenom kao scenaristom.

Hermanov crtački stil je realističan, sa umerenim elementima karikaturalnog, kojima pojačava karakterizaciju i upečatljivost likova. Posедуje izvanredan osećaj za kadriranje i sposobnost da slike slije u tečnu dinamičnu naraciju. Njegove priče su mračne i uznemirujuće, lišene iluzija u vezi sa čovekovom prirodom, kao i s prirodom ljudskog društva.

Njegov rad na *Džeremaji* i *Tornjevima Boa-Morija* i pojedine samostalne grafičke novele svrstavaju ga među najistaknutije autore u istoriji francusko-belgijske škole stripa.

Devant un album de Hermann,
souvent je pense :
Ça c'est du cinéma!
Roman Polanski

Kad uzmem u ruke neki Hermanov album,
često pomislim: *Pa ovo je film!*

Roman Polanski (Pariz, 1982)

NOĆ GRABLJIVICA

Prva epizoda

Herman ovako objašnjava kako je nastala prva epizoda, objavljena 1978. godine: „Kad me je prvi put obuzela želja da pišem svoje sopstvene tekstove, nikakve likove nisam imao na pameti. Počeo sam da prebiram po mozgu, pitajući se šta li je sve prethodnih godina moglo da ostavi traga u mojoj mašti. A onda sam se setio odlične Baržavelove knjige *Pepeo, pepeo*, čija je radnja smeštena u svet posle atomskog rata. Kad sam prestao da radim *Komanču*, bio sam pod vrlo snažnim Gregovim uticajem, i bilo mi je teško da se posvetim nečemu što će me voditi u potpuno suprotnom smeru. Lakše mi je bilo da ostanem u tom ambijentu Divljeg zapada.“

Herman, pritom, ne poriče ni to da ova epizoda ima felinijevsku atmosferu: „Ne sporim da je Feline uticao na mene. Silovito reagujem na ovaj svet, koji je u isti mah puka farsa i jedno zastrašujuće mesto.“ Reakcija čitalaca na novu seriju bila je trenutna i više nego povoljna: „Taj prvi album postigao je velik uspeh. Dotad mi se nijednom nije desilo da prodam toliko primeraka nekog svog rada. Veoma sam srećan zbog toga, jer ovaj me je uspeh samo učvrstio u rešenosti da istrajem u radu na autorskim tekstovima.“

1978

